

**Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta**

Bakalářská práce

Využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality

**Leisure time activities of children and young people as a method of preven-
ting crime**

Autor: Markéta Spálenková, DiS.

Vedoucí práce: Mgr. Jana Poláčková

Oponent: PhDr. Hana Dvořáčková

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem. Veškerá literatura i další zdroje, z nichž jsem při zpracování práce čerpala, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne.....

Jméno autora.....

Anotace

Téma využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality jsem si vybrala, protože to je aktuální téma a více by se podle mého názoru měla zaměřit pozornost na děti, aby více volného času trávili venku nebo smysluplnými činnostmi, než sezením před televizí nebo počítačem.

V teoretické části jsem se zaměřila na vysvětlení základních pojmů jako je pojem volného času, výchova mimo vyučování, funkce výchovy, sociálně patologické jevy, nejvýznamnější zařízení pro výchovu mimo vyučování ale také prevenci výchovné péče.

V praktické části jsem se zaměřila na vyhodnocování dotazníků a rozhovorů. Dotazníky i rozhovory byly určeny pro děti a mládež ve věku od 7 – 18 let, kteří navštěvují školní družinu, spadající k 1. ZŠ Dobříš, Komenského náměstí nebo Nízkoprahový klub Terén, také na Dobříš.

Jedním z cílů této práce bylo zjistit informovanost dětí a mládeže o nabízených volnočasových programech v místě jejich bydliště. Další cíle pak byly: zjistit, zda se rodiče podílí na správném trávení volného času dětí, jak děti tráví nejčastěji svůj volný čas a zda vědí, jak trávit svůj volný čas smysluplně.

Klíčová slova: volný čas, prevence, sociálně-patologické jevy, volnočasové aktivity, trávení volného času.

Annotation

Topic Leisure time activities of children and young people as a method of preventing crime I had chosen because this is a hot topic. Many children and young people spend their leisure time at the PC or TV. It is important to target attention on the children and young people to spend more leisure time outdoors or some hobbies.

The theoretical part describes terms such as leisure time, fiction of education or socio-pathological phenomena.

The aim of my work was the find out how children and young people spend their leisure time or how parents influence children's leisure time.

I had used the questionnaires and interviews with children and young people which visit school care center or school club.

Keywords: leisure time, prevention, socio-pathological phenomena, leisure activities, spend leisure time.

Obsah

Teoretická část.....	1
Úvod	1
1. Pojem volný čas	3
2. Výchova mimo vyučování.....	4
2.1. Činitele vývoje jedince.....	4
2.2. Pojem výchova mimo vyučování.....	5
3. Funkce výchovy mimo vyučování.....	6
3.1. Výchovně-vzdělávací funkce.....	6
3.2. Zdravotní funkce.....	6
3.3. Sociální funkce	6
4. Sociálně-patologické jevy.....	7
4.1. Krádeže	7
4.2. Záškoláctví	8
4.3. Kriminalita, delikvence a vandalismus.....	9
4.4. Šikana, násilí.....	10
4.5. Rasismus, xenofobie	11
4.6. Užívání návykových látek	11
4.7. Gambling.....	13
5. Nejvýznamnější zařízení pro výchovu mimo vyučování	13
5.1. Školní družiny.....	13
5.2. Školní kluby	13
5.3. Střediska pro volný čas dětí a mládeže.....	14
5.4. Domovy mládeže	14
6. Preventivně výchovná péče, ústavní a ochranná výchova	14
6.1. Příčiny selhávání výchovné péče v rodině.....	14
6.2. Preventivně výchovná péče	15
6.3. Střediska výchovné péče	15
6.4. Ústavní a ochranná výchova.....	15
6.5. Diagnostické ústavy	16
6.6. Dětské domovy	17
6.7. Dětský domov se školou.....	17
6.8. Výchovné ústavy.....	18
Praktická část.....	19
Úvod	19
7. Cíle a hypotézy výzkumu	20
10.1. Cíle výzkumu	20
10.2. Hypotézy výzkumu	20
8. Metodika výzkumu.....	21
9. Charakteristika výzkumného vzorku	21
10. Dotazníky	22
13.1. Zpracování a interpretace výsledků dotazníkové metody.....	22
13.2. Vyhodnocení hypotéz na základě dotazníků	30
11. Rozhovory	32
14.1. Vyhodnocení rozhovoru.....	38
Shrnutí, vlastní postoje	39

Závěr	40
Seznam literatury	42
Příloha	43

Teoretická část

Úvod

Tématem bakalářské práce je využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality. Smysluplné trávení volného času představuje pro každého z nás jinou činnost. Závisí to na pohlaví, věku ale také na zaměstnání každého z nás. Zvláště u dětí je důležité alespoň občas zaměřit pozornost na to, jakým způsobem, jakými činnostmi a s kým tráví svůj volný čas.

V současnosti se trávení volného času dětí a mládeže dostává do větší pozornosti a vzniká i mnoho zájmových sdružení, která nabízejí volnočasové aktivity. Umožňují tak dětem a mládeži pod odborným pedagogickým dohledem provádět různé činnosti, které je dále rozvíjí.

Některé děti neumí trávit volný čas vhodným způsobem. U takovýchto dětí poté často dochází ke vzniku sociálně patologických jevů, které se podílí na delikventním jednání a chování jedince.

Zvláště v této době, kdy většina dětí a mládeže tráví svůj volný čas u televize nebo u počítače, kde žijí svůj virtuální život, je velmi důležité zaměřit se na tyto děti a ukázat jim, jak smysluplně trávit volný čas.

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části první kapitola objasňuje pojem volného času.

Druhá kapitola popisuje pojem výchova mimo vyučování, co vše působí na děti a mládež a ovlivňuje je to tak i v dalším životě. Třetí kapitola popisuje funkce výchovy mimo vyučování.

Mezi tyto funkce patří výchovně – vzdělávací funkce, která patří mezi tu nejdůležitější funkci volného času.

Zdravotní funkce pomáhá regulovat režim dne dětí a mládeže, střídat jednotlivé činnosti a snažit se o dodržování zdravého životního stylu.

Sociální funkce je důležitá v rozvíjení sociálních schopností, osvojování si správného společenského chování a rozvíjení komunikačních dovedností.

Čtvrtá kapitola popisuje sociálně – patologické jevy. Mezi tyto jevy patří např. krádeže, záškoláctví, kriminalita, delikvence, závislosti, nebo třeba šikana. Dále se čtvrtá kapitola zabývá také prevencí primární, sekundární a terciární.

Pátá kapitola je zaměřena na nejvýznamnější zařízení pro výchovu mimo vyučování. Mezi tyto zařízení patří školní družiny, školní kluby, střediska volného času nebo třeba Domovy mládeže. Každé zařízení je popsáno, pro koho je určeno a jaké činnosti nabízí.

Šestá kapitola se zabývá preventivně výchovnou péčí. Popisuje možné příčiny selhávání výchovné péče v rodině, zaměřuje se na preventivně výchovnou péči a vysvětluje pojmy ústavní nebo ochranná výchova.

Praktická část je tvořena výzkumem pomocí dotazníkového šetření a rozhovorů s respondenty, kteří navštěvují školní družinu spadající k 1. ZŠ Dobříš, Komenského náměstí nebo Nízkoprahový klub Terén, také na Dobříši. Cílem výzkumu je potvrdit nebo vyvrátit hypotézy, které byly stanoveny. Respondenti pro dotazníkové šetření i rozhovory, byli vybráni formou náhodného výběru a následně osloveni.

Dotazník je složen z 16 otázek, ve kterých byly obsaženy uzavřené i polouzavřené otázky. Dotazníky byly vyplňovány na základě dobrovolnosti respondentů. Ze 130 rozdaných dotazníků se jich vrátilo vyplněných 104. Návratnost dotazníků tedy byla 80%.

Pro rozhovor byli respondenti vybráni pomocí funkce náhodného výběru a pro porovnání byli respondenti rozděleni do dvou skupin. Skupiny byly rozděleny podle věku, na skupinu, ve které byli respondenti ve věku 7 – 12 let a skupinu, ve které byli respondenti ve věku 13 – 18 let. Z každé skupiny byli formou náhodného výběru vybráni dva respondenti.

1. Pojem volný čas

Tématem volného času se zabývá mnoho odborných publikací. Nejčastěji je volný čas chápán jako opak nutné práce a ve volném čase děláme činnosti, které si svobodně vybereme, činnosti, které máme rádi a které nám přinášejí uvolnění a odpočinek.

Volný čas zahrnuje činnosti, jako je zábava, rekreace, dobrovolné vzdělávání, odpočinek, zájmové činnosti a dobrovolné společensky prospěšné činnosti.

Do volného času dětí a mládeže nepatří vyučování a činnosti, které s ním souvisejí, povinnosti, které jsou spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení, sebeobslouhou, základní péčí o zevnějšek a osobní věci.

Do volného času se také nezařazují činnosti, které zajišťují biologickou existenci jedince jako je spánek, hygiena, jídlo, zdravotní péče. Ale i z těchto činností, si lidé někdy vytvoří svůj koníček, což je očividné např. v postoji k přípravě i konzumaci jídla.

U volného času dětí a mládeže, je specifické to, že z výchovných důvodů je potřebné, aby byl tento čas pedagogicky ovlivňován. Děti ještě nemají takové zkušenosti, potřebují citlivé vedení a nedovedou se orientovat ve všech sférách volnočasových činností.

Předpokladem, aby to bylo účinné, je, aby toto vedení bylo nenásilné, činnosti dobrovolné, pestré a pro děti přitažlivé. Jak moc je potřeba ovlivňovat volný čas dětí záleží na jejich mentální a sociální vyspělosti, věku a na charakteru rodinné výchovy.

Místo, kde děti tráví svůj volný čas, může být různorodé. Mohou trávit volný čas ve škole, doma, nebo v různých společenských organizacích a institucích. Některé děti také mohou trávit svůj volný čas ve veřejných prostranstvích, na ulici, venku, mnohdy bez dohledu i zájmu dospělých. Tento stav je neuspokojivý, protože je tím ohrožena výchova a častokrát i bezpečnost dětí.

Děti mají poměrně dost volného času. Společnost by měla věnovat pozornost tomu, jak děti tráví svůj volný čas. V první řadě, by na to měla dbát rodina. Je ale mylné se domnívat, že rodina výchovu dětí ve volném čase zcela zabezpečí. Nemá na to dostatek času a také nemá potřebné materiální vybavení a v neposlední řadě odbornou kvalifikaci. Rodina také nedokáže vyhovět potřebě dětí a zvláště dospívajících, sdružovat se ve skupinách vrstevníků.

Některé trendy v rušení nebo omezování institucí pro výchovu mimo vyučování jsou nedomyšlené a škodlivé. Historie potvrzuje, že prevence je ve výchově účinnější a mnohem lev-

nější než následné napravení chyb a převýchova. A hodnotná výchova dětí ve volném čase má zřetelný preventivní význam.

2. Výchova mimo vyučování

2.1. Činitele vývoje jedince

Osobnost každého jedince se tvoří v průběhu ontogenetického vývoje vlivem různých činitelů. Při svém narození si dítě přináší určité předpoklady. Jde o určité vlohy, vrozené předpoklady, které může dítě získat zděděním po svých předcích, nebo jde o dispozice, které získá v průběhu prenatálního vývoje.

Už při početí na dítě působí vliv prostředí, které ho formuje. Mimořádně velký vliv na jedincův vývoj má sociální prostředí. „Záměrné a cílevědomé působení na člověka, nejčastěji na dítě, nazýváme výchovou. Předpokládá se formování takových rysů osobnosti, které jsou z hlediska potřeb společnosti chápány jako kladné a žádoucí.“¹

Rodina jako primární sociální skupina se svými hojnými a intimními emocionálními vztahy, hraje důležitou roli při výchově dětí. Předškolní zařízení a později škola, která je jedním z nejpodstatnějších výchovných činitelů, pokračují na výchovné působení rodiny. Dále se na výchově dětí mimo vyučování podílejí instituce pro výchovu mimo vyučování a další subjekty.

Výchovná zařízení se nesnaží odpoutat děti od rodin, naopak se snaží o spolupráci a zapojování rodičů do činností dětí ve volném čase. Pedagog může svou profesionalitou přispět ke zdokonalení úrovně rodinné výchovy.

Zvláště v adolescenci se vrstevnické skupiny díky své dynamice stávají jedinečným výchovným činitelem. Takovéto skupiny, ať už jsou součástí nějaké instituce, nebo se vytvoří spontánně, jsou mnohdy nositeli určité zvláštní subkultury. Mezi tyto skupiny patří např. sportovní fanoušci, fanoušci hudebních skupin a stylů, sprejeři, ekologové, náboženské skupiny atd. Náplň volného času jedince může svým způsobem určovat i příslušnost k takovýmto skupinám.

Některé skupiny ale mohou představovat i riziko, které je spojené s řadou jevů sociální patologie (delikventní skupiny, extrémistické skupiny, některé sekty apod.) avšak příslušnost ve vrstevnické skupině je obecně podstatným činitelem zdravého vývoje jedince.

¹ PÁVKOVÁ a kol., Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008., str. 33 ISBN 978-80-7367-423-6

Za velmi důležité se také považuje vliv hromadných sdělovacích prostředků a informačních technologií. „Veřejnoprávní i komerční média nabízejí řadu produktů zaměřených přímo na různé skupiny dětí a mládeže (dětské časopisy a knihy, televizní a rozhlasové pořady, hudební nahrávky, počítačové hry atd.). Vedle toho jsou děti konzumenty mediálních obsahů určených dospělým.“²

Jedinec může svou aktivitou vývoj regulovat a korigovat, potlačovat nežádoucí vlivy a rozvíjet ty pozitivní a není jen odkázán na vliv dědičnosti, výchovy a prostředí. „Všechny činitele vývoje a všechny oblasti výchovy se navzájem prolínají, doplňují a ovlivňují. Nedostatky v kterémkoli z nich se mohou projevit negativně i v jiné oblasti, navzájem však může docházet ke kompenzaci.“³

Každého jedince ovlivňuje působení rodiny nebo institucionální výchovy a na každého to působí jinak. Podíl výchovy mimo vyučování může být bezvýznamný, ale může se stát i hlavním činitelem, který závažným způsobem ovlivní budoucnost jedince a ovlivní jeho život.

2.2. Pojem výchova mimo vyučování

Výchova mimo vyučování se odehrává mimo přímý vliv rodiny, mimo povinné vyučování, je často institucionálně zajištěná a realizuje se z velké části ve volném čase. Mezi významné výchovné působení patří ovlivňování volného času dětí a mládeže pedagogem.

Pedagog má možnost rozvíjet specifické schopnosti dětí, formovat kvalitní zájmy, uspokojovat potřeby dětí a často vede děti k racionálnímu trávení volného času. Správné pedagogické působení na volný čas dětí a mládeže je považováno za prevenci patologických jevů nebo výchovných problémů, jako jsou agresivita, drogová závislost, záškoláctví, gamblerství apod.

Trávení volného času značně ovlivňuje naši duševní hygienu. Způsob jakým trávíme volný čas, může ovlivnit i naše studijní a pracovní výkony.

Výchova mimo vyučování plní tři základní výchovné funkce: zdravotní, sociální a výchovně-vzdělávací.

² PÁVKOVÁ a kol., Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 34. ISBN 978-80-7367-423-6.

³ PÁVKOVÁ A KOL., Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 34. ISBN 978-80-7367-423-6.

3. Funkce výchovy mimo vyučování

3.1.Výchovně-vzdělávací funkce

Na tuto funkci je kladen obzvláště velký důraz. Jednotlivá zařízení a instituce, se podílejí na rozvíjení dovedností a schopností dětí a mládeže, na uspokojování jejich potřeb a zájmů a v neposlední řadě také na utváření potřebných postojů a morálních dovedností.

Při pestré nabídce zajímavých činností, se děti motivují k sociálně žádoucímu trávení volného času, získávají nové dovednosti, vědomosti a znalosti. Pokud je dítě v zájmové činnosti úspěšné, uspokojuje ho to, a vede to k seberealizaci pozitivnímu sebehodnocení.

Na základě činností a zkušeností z praxe si zejména mladí lidé vytvářejí svůj názor na svět a na život.

3.2.Zdravotní funkce

Zdravotní funkci plní zejména zařízení a instituce tím, že vedou k regulování denního režimu tak, aby si děti a mládež vytvářela zdravý životní styl. Je to založeno na střídání různých činností (tělesné a duševní činnosti, práce a odpočinek, spontánní a organizované činnosti).

Velký význam má vedení dětí k pohybovým, sportovním a tělovýchovným činnostem, které ve volném čase kompenzují dlouhé sezení při vyučování. Velký význam má také vedení dětí k dodržování správné hygieny a zdravé životosprávy.

3.3.Sociální funkce

Instituce a zařízení ovlivňují volný čas dětí a mládeže a tím do jisté míry zbavují rodiče starostí o děti v době, kdy jsou v zaměstnání. Výchovně-vzdělávací zařízení mají možnost kompenzovat rozdíly mezi různými podmínkami v rodinách, ať už psychologických nebo materiálních. Zejména tak pomáhají dětem z konfliktního nebo nevyhovujícího rodinného prostředí. Také dochází k utváření a udržování žádoucích sociálních vztahů.

Do sociální funkce také patří rozvoj sociálních schopností, komunikativní dovednosti a osvojování si správného společenského chování.

4. Sociálně-patologické jevy

Prevence sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže je zaměřena na několik oblastí:

- krádeže;
- záškoláctví;
- kriminalita, delikvence a vandalismus;
- drogová závislost, alkoholismus a kouření;
- šikanování a jiné formy násilného chování;
- xenofobie, rasismus, intolerance;
- užívání návykových látek
- patologické hráčství (gambling).

Prevence je chápána ve třech rovinách:

- Primární prevence – ta je určena celé populaci, především lidem, kteří nejsou kriminálně rizikováni ani narušení
- Sekundární prevence – obsahuje aktivity, které se zaměřují na kriminálně rizikové jedince nebo skupiny u kterých je vyšší riziko, že spáchají kriminální činnost, nebo se stanou její obětí
- Terciární prevence – snaží se předejít opakovanému páčání kriminální činnosti a léčení těch, kteří už jsou negativními jevy zasaženi.

4.1.Krádeže

„Zcizení cizí věci nelze vždy označit za krádež. V předškolním a někdy i mladším školním věku se setkáváme s příležitostným, ne zcela uvědomělým zcizením nějakého předmětu či hračky, jež se dítěti zalíbí, a ono podlehne okamžitému nutkání takový předmět vlastnit.

V těchto případech svůj čin nepromýšlí, neplánuje, jedná se spíše o formu zkratovitého jednání.“⁴

O pravé krádeži se mluví, pokud dítě nebo mladistvý ukradne předmět úmyslně a zcela si uvědomuje nevhodnost svého chování. Na většinu krádeží v dětském a mladistvém věku má vliv především prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, špatné postavení dítěte v kolektivu nebo parta.

Některé rodiny nepovažují krádež za něco nezvyklého a nepovažují toto chování jako přečin ale spíše jako chování, které rodině prospívá. Někteří rodiče dokonce své děti ke krádežím vedou a toto chování je kladně hodnoceno.

Spouštěčem krádeží může být i příslušnost k partě. Předpoklad k přijetí do některých part může být právě krádež určité věci.

Co se týká špatného postavení dítěte v kolektivu, dítě si může ukradenými věcmi „kupovat“ kamarády. Často ale mohou krádeže souviset s touhou předvést se před kamarády.

4.2. Záškoláctví

Záškoláctví je záměrné zameškávání vyučování, kdy žák vědomě, často bez vědomí rodičů, nedochází do školy a neplní školní docházku. „Jde o nejklassičtější poruchu chování, kdy se jedná o absenci ve škole bez řádného omluvení rodiči či lékařem.“⁵

Záškoláctví může být způsobeno strachem ze školy, strachem z učitele nebo žáků nebo nechutí ke školní práci. Existují dvě skupiny záškoláctví: impulzivního charakteru a účelové a plánované záškoláctví.

V případě záškoláctví impulzivního charakteru, nemá dítě předem naplánováno, že do školy nepůjde, je to náhlé, nepromyšlené chování, kdy dítě odejde ze školy v průběhu vyučování. Toto záškoláctví může trvat i několik dalších dnů, a může trvat až do doby, než rodiče zjistí, že dítě chodí za školu.

Plánované a účelové záškoláctví se vyskytuje především, když dítě nebo mladiství, chce uniknout písemné práci, neoblíbenému předmětu nebo třeba zkoušení.

Příčiny záškoláctví můžeme rozdělit do tří skupin: negativní vztah ke škole, vliv rodinného prostředí, trávení volného času a vliv party.

⁴ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Grada, 2009, s. 96. ISBN 978-80-247-2310-5.

⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Grada, 2009, s. 97. ISBN 978-80-247-2310-5.

Negativní vztah ke škole – ve škole dítě tráví velkou část dne. Pokud má dítě problémy s učením, nejde mu to nebo ho to nebaví, často jako řešení volí záškoláctví.

Vliv rodinného prostředí – jakékoliv patologické chování má často základ v rodině. Rodina klade často na dítě přehnané nároky nebo se naopak zaměřuje na profesní aktivity a nemají na dítě čas. Doma může chybět klid a pohoda, dítě potom hledá prostředí, ve kterém bude přijímáno a často může vstoupit do party, která chodí za školu.

Trávení volného času a vliv party – pokud dítě nemá pevnou pozici v rodině, necítí zde jistotu a zázemí, často hledá partu, kde bude moci trávit svůj volný čas. Často jsou to party s patologickými jevy.

4.3.Kriminalita, delikvence a vandalismus

Kriminalita obsahuje činy, které jsou uvedeny v trestním zákoně. Je to páčání veškerých přestupků nebo trestných činů. Podnětem je často alkohol, případně návyková látka. Závažnosti jednání, kterými osoba porušuje normy:

- disociální – nekázeň ve škole, špatné návyky, drobné přestupky
- asociální – závažnější výkyvy chování od společenských, etických nebo sociálních norem, které ale nemají ráz trestné činnosti (toulky, záškoláctví, gamblerství,...)
- antisociální – závažné protispolečenské jednání, které zahrnuje trestnou činnost (zabití, krádeže, vandalství,...)

Delikvence je širší pojem než kriminalita. Je to jednání, které porušuje právní ale i společenské normy.

Vandalismus je neúčelné, primitivní a nekulturní ničení určitých hodnot. „V užším smyslu je to poškozování hodnotných předmětů v soukromém či společném vlastnictvím. Pachateli nepřináší žádné materiální obohacení a pro které pachatel zpravidla nemá žádný motiv - většinou tak koná jen pro vlastní potěšení či pro potřebu odreagovat se.“⁶

⁶ <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>

4.4.Šikana, násilí

„Výraz šikana pochází z francouzského slova chicane, což znamená zlomyslné obtěžování, týrání, sužování a pronásledování.“⁷ Je to úmyslné násilné jednání jedince nebo skupiny.

Mezi nejčastější projevy šikany patří:

- posměšky
- vyhrožování
- vydírání
- rozšiřování pomluv
- ustrašené vystupování dítěte
- poruchy spánku
- poškození oděvu, věcí
- dítě je o přestávkách v blízkosti učitele
- odřeniny, modřiny, škrábance, které dítě nedovede uspokojivě vysvětlit
- strach jít do školy
- časté bolesti hlavy, břicha

Důležité je uvědomit si závažnost šikany a i malé náznaky řešit, mohlo by to mít pro dítě následky fyzické ale i psychické. Při potvrzení šikany je důležité zabránit vzniku a rozvoji psychického a tělesného poškození oběti. Je důležité se zaměřit nejen na šikanovaného ale i na šikanujícího.

---

⁷ <http://www.ostrovzl.cz/prevence/sikana-nasili/>

Hlavní zásady správného postupu při řešení šikany:

- Chránit zdroj informací, neprozradit ho.
- Prozradit co nejméně o tom, co nám už je, a zejména co nám dosud není známo, nebo to nemůžeme dokázat.
- Vyslechnout poškozeného, obviněného a svědky každého zvlášť a později jejich výpovědi konfrontovat.
- Všechny výpovědi pečlivě zaznamenat.

4.5.Rasismus, xenofobie

Xenofobie

Je charakteristická dáváním najevo odporu, nepřátelství, ale i nedůvěry k něčemu cizímu a strachu z cizího. Nejčastěji je to projev nepřátelství k lidem jiné národnosti, jazyka, kultury, náboženství a projevuje se antipatií a nepřátelstvím k imigrantům, ale i k uprchlíkům nebo cizincům s trvalým pobytem. Někdy se pojem xenofobie užívá jako obecný výraz pro rasismus, nacionalismus a antisemitismus.

Rasismus

„Je založen na názoru, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodu příslušnosti k určité rase.“⁸ Označení rasismus se užívá k pojmenování ponižujícího nebo agresivního chování k příslušníkům „jiné rasy“. Rasisté formulují rasu jako skupinu lidí stejného původu (stejná barva kůže, fyzický vzhled,..)

4.6.Užívání návykových látek

Návykové látky jsou látky, které ovlivní naše chování a vnímání. Časté užívání těchto látek může vést k závislosti. Nejčastěji se takovéto látky označují jako drogy.

---

⁸ <http://www.ostrovzl.cz/prevence/rasismus-xenofobie/>

Drogy působí na každý organismus individuálně. Má také různé sociální dopady na jednotlivce, ale i na jeho okolí.

Dělení drog

- cannabinoidy – marihuana, hašiš
- halucinogeny – LSD, lysohlávky
- stimulační drogy – kokain, crack, amfetaminy, extáze
- opiáty – kodein, morfin, heroin, opium
- tlumící látky – rohypnol, diazepam, alkohol, anestetika, toluen
- anabolika
- tabák

Další dělení

- legální drogy – káva, čaj, tabák, alkohol
- nelegální drogy – ostatní drogy, hlavně ilegální
- měkké drogy – káva, čaj, alkohol, marihuana
- tvrdé drogy – heroin, kokain, pervitin, těžké látky

Psychotropní látka

Psychotropní látka ovlivňuje psychiku jedince, působí na jeho smyslové vnímání a prožívání okolí ale i sebe sama. Konzumenti psychotropních látek tak mají např. zvýšené sebevědomí, pocit pohody, pocit výborného tělesného stavu.

Omamná látka, narkotikum

Jsou to chemické látky, které jedince utlumí, poruší vědomí a zvýší necitlivost k bolesti. Nejčastěji jsou to opiáty a opioidy. V zákoně ČR jsou omamné látky a narkotika označovány

jako omamné a psychotropní látky a jsou to ilegální drogy, bez ohledu na jejich farmakologické (léčivé) vlastnosti.

4.7. Gambling

Gambling označuje patologickou závislost, kdy jedinec má vidinu rychlého zisku peněz nebo jiné hmotné výhry. Mnozí hráči se stávají závislými a finanční problémy se pokouší řešit dalším pokračováním ve hře a dochází tak k bludnému kruhu. Jedinci postupně zužují okruh svých zájmů a většinu svého času věnují samotnému hraní. Jedinec nemůže odolat myšlenkám a touze hrát.

Pokud nemůže hrát, je podrážděný, neklidný až agresivní. Při výhře nedokáže přestat hrát a pokračuje až do té doby, kdy vše prohraje a následně se vrací s dalšími penězi, aby ty ztracené získal zpět.

Gambler dokáže prohrát obrovské částky, což často zhorší vztahy v rodině ale i v okolí (půjčky od přátel, dluhy,..)

Gambling se léčí obdobně jako závislost na drogách, ústavně či ambulantně.

5. Nejvýznamnější zařízení pro výchovu mimo vyučování

5.1. Školní družiny

Jsou určeny pro děti prvního stupně základní školy. Školní družiny zajišťují zdravotní a výchovnou funkci a také hlavně funkci sociální. Vzhledem k tomu, že se jedná o děti mladšího školního věku, které mají velký rozsah svých zájmů, se výchovná činnost orientuje na to, aby zařízení mělo pestrou nabídku zájmových činností a uspokojovalo potřebu pohybu.

5.2. Školní kluby

Jsou určeny dětem středního školního věku, tedy žákům druhého stupně základní školy. Zaměřují se zejména na samostatnost dětí a jejich specifitější zájmové činnosti. Všechny činnosti a aktivity jsou dobrovolné.

Těžištěm těchto klubů jsou pravidelné kroužky, tělovýchovné oddíly nebo spontánní aktivity v klubu, které jsou zařízeny jako čtenářské koutky, počítačové pracovny nebo herny.

5.3.Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Zahrnují domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Zaměřují se na specializovanější zájmové činnosti, které jsou prováděny pod kvalifikovaným pedagogickým vedením.

Činnosti jsou pravidelné v různých kroužcích, ale i příležitostné jako např. prázdninové tábory, spontánní aktivity v hernách, na hřištích.

5.4.Domovy mládeže

Jsou určeny pro žáky středních škol. Poskytují stravování a ubytování pro žáky, které z důvodu velké vzdálenosti školy od místa svého bydliště nemohou denně dojíždět.

Úkolem domovů mládeže je dohlížet na vhodné využívání volného času ale také dohlížet na přípravu na vyučování.

6. Preventivně výchovná péče, ústavní a ochranná výchova

Rodina patří mezi nejvýznamnějšího činitele ve výchově dítěte, při utváření si postojů, názorů, hodnotové orientace a v individuálním vývoji dítěte. Zároveň ale na výchovu dítěte působí další faktory, které rozvíjí specifické rysy osobnosti. Výchova představuje celospolečenské působení na jedince.

6.1.Příčiny selhávání výchovné péče v rodině

Mezi časté příčiny špatného působení rodiny na výchovu patří špatné výchovné metody, rodiče neplní své rodičovské povinnosti nebo nejsou ochotni přijmout kritiku a pomoc odborníků při výchově. Velmi nebezpečné je kriminální chování v rodině, alkoholismus nebo nízká úroveň etických hodnot a mravů.

Problémy ve výchově dítěte také mohou vyvolat např. nulové společné zážitky rodičů s dětmi, minimální trávení volného času dohromady, nezáměr nebo nedostatečné věnování se dítěti ale také i minimální citové podněty.

Dítě velmi ovlivní a často na něj negativně působí hádky rodičů, rozvod, chybějící rodičovský vzor nebo nové manželství otce nebo matky.

6.2.Preventivně výchovná péče

Preventivně výchovná péče poskytuje psychologické a speciálně-pedagogické služby pro děti s rizikem negativního chování nebo pro děti s již negativním chováním. Úkolem preventivně výchovné péče je zmírnit a snažit se odstranit vlivy, které způsobují negativní chování dítěte.

Preventivně výchovnou péči zajišťují: školní psycholog, výchovný poradce pedagogicko-psychologické poradny, diagnostické ústavy a střediska výchovné péče.

6.3.Střediska výchovné péče

Poskytují všestrannou preventivní speciálně-pedagogickou péči a pomoc psychologů dětem, u kterých je riziko nebo už se projevuje vznik negativního chování. Střediska výchovné péče také pomáhají dětem, které jsou propuštěny z ústavní výchovy a pomáhají při následném zařazení se zpět do společnosti.

Úkolem středisek výchovné péče je potlačit výchovné a vývojové poruchy, případně problémové chování v rodině, které negativně působí na dítě. Při odstranění prvotních negativních jevů se dá předejít závažnějším problémům jako je: kriminalita, zneužívání návykových látek, delikvence nebo různé psychické poruchy.

Další instituce, které poskytují preventivně výchovnou péči, jsou např. krizová centra, lindy důvěry, střediska sociální prevence.

6.4.Ústavní a ochranná výchova

K ústavní nebo ochranné výchově se přistupuje v případě, kdy není vhodné pro další vývoj dítěte nebo z právního hlediska umístit dítě do náhradní rodinné výchovy. Ústavní a

ochranná výchova je nařízena soudem. V takovýchto institucích musí být zabezpečeno, že dětem se dostane základního práva na výchovu a vzdělávání. Musí být vytvořeny podmínky pro sebedůvěru dítěte, rozvíjení osobnosti a brání ohledu na potřeby dětí vzhledem k věku.

Ústavní výchovu nařídí soud dětem, kdy pro ně v rodinách není zajištěna dostatečná péče, nebo je jejich další vývoj ohrožen.

Ochrannou výchovu uloží soud dětem, které mají vážné poruchy chování, dopouští se například trestných činností a selhala i jiná preventivně výchovná opatření.

„Podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči a o změně dalších zákonů se školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy člení na:

- diagnostické ústavy,
- dětské domovy,
- dětské domovy se školou,
- výchovné ústavy.“⁹

6.5.Diagnostické ústavy

Diagnostické ústavy provedou komplexní vyšetření, které zahrnuje psychologické, speciálně-pedagogické, sociální vyšetření a vyšetření zdravotního stavu. Na tomto základě umístí dítě do dětského domova, dětského domova se školou nebo výchovného ústavu. Pobyt dítěte v diagnostickém ústavu trvá nejčastěji osm týdnů. Základem je výchovná skupina 4-6 dětí.

Diagnostické ústavy provádí úkoly vzdělávací, diagnostické, výchovné, sociální, organizační nebo terapeutické.

---

⁹ PÁVKOVÁ a kol., Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 135. ISBN 978-80-7367-423-6.

6.6.Dětské domovy

Dětské domovy patří mezi nejrozšířenější druh zařízení, které zajišťuje ústavní výchovu. Jsou určeny dětem od 3 do 18 let, popřípadě až do 26 let, pokud dítě studuje. Do dětského domova jsou umisťovány děti, které mají dysfunkční nebo afunkční rodinu, ale zároveň u nich nedošlo k závažným poruchám chování. Do dětských domovů jsou umisťovány i děti, které osiřely nebo mají dlouhodobě nemocné rodiče a není nikdo, kdo by se o ně postaral.

Nejlepší řešení jsou dětské domovy rodinné typu, kdy jsou děti ve větších skupinkách s vychovatelem mužem a ženou a simuluje to, větší rodinu.

Při umístění dítěte do dětského domova se mohou často objevit problémy adaptačního charakteru. Dítě je odloučeno od rodiny a i přesto, že rodina často neplnila své funkce, představuje to vážný zásah do života dítěte. Mohou reagovat nedůvěřivě, nesnaží se zapojit do aktivit ostatních, střídají se jim nálady, vzdorují nebo reagují agresivně.

Zvláště na začátku se dítě špatně zapojuje do her, do běžných činností v domově, dělá mu problémy plnit i školní povinnosti.

Při dovršení 18 let, popřípadě 26 let, pokud dítě studuje, opouští dětský domov. Ne všechny děti se mohou vrátit do původní rodiny. Nejlepším řešením je pomoci těmto dětem ve spolupráci s nadacemi, sponzory nebo občanskými sdruženími zajistit pro děti např. vhodné zaměstnání nebo ubytování (Domy na půl cesty).

6.7.Dětský domov se školou

Dětský domov se školou je určen dětem, které mají nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovu. Nejčastěji jsou to děti, které mají závažné poruchy chování, nebo mají duševní poruchu, které vyžaduje výchovně-léčebnou péči, popřípadě nemohou být vzdělávány ve škole mimo dětský domov.

Do dětského domova se školou jsou umisťovány děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Po pominutí důvodů pro umístění dítěte do dětského domova se školou, je dítě přemístěno do školy, která není součástí dětského domova.

6.8. Výchovné ústavy

Výchovné ústavy jsou určeny pro děti, které jsou starší 15 let a mají závažné poruchy chování nebo mají soudem uloženou ústavní nebo ochrannou výchovu. Problémové dítě starší 12 let, pro které není vhodný pobyt v dětském domově se školou, může být umístěno do výchovného ústavu.

Výchovné ústavy jsou více uzavřené a jejich součástí může být i základní škola, speciální škola, odborné učiliště, střední odborné učiliště nebo střední škola.

Volný čas je tráven převážně ve výchovném ústavu. Zapojení dětí do činností mimo zařízení je ovlivněno výsledky jedinců a na jejich nápravě.

Velmi důležité je přesně stanovený denní režim, práva a povinnosti, smysluplné a motivující činnosti volného času.

V tomto zařízení je práce velice náročná, a proto je důležitá speciální vysokoškolská příprava zaměstnanců.

Praktická část

Úvod

Tato práce má za cíl zjistit, jak děti a mládež tráví svůj volný čas, jak se rodina podílí na správném způsobu trávení volného času, zjistit jaké zařízení nebo instituce nabízející volnočasové aktivity a jaké mají děti a mládež možnost navštěvovat v blízkosti svého bydliště a zjistit zda děti a mládež vědí jak správně trávit svůj volný čas.

V teoretické části je vysvětlen pojem volného času, funkce výchovy mimo vyučování. V teoretické části se také popisují sociálně – patologické jevy a také je popsána preventivně výchovná péče.

Cílem praktické části je zjistit pomocí dotazníkového šetření jak nejčastěji děti a mládež tráví svůj volný čas. Dotazníkovou metodou se také bude zjišťovat, kdo nejvíce rozhoduje o tom, jaký kroužek nebo zařízení bude dítě navštěvovat.

Cílovou skupinou jsou děti a mládež ve věku od 7 – 18 let, kteří navštěvují nějaké zařízení nebo instituci, které nabízí volnočasové aktivity. Oslovení respondenti navštěvují školní družinu, která je součástí 1. ZŠ Komenského náměstí Dobříš, nebo navštěvují Nízkoprahový klub Terén také na Dobříši. Výzkum probíhal formou rozhovoru s respondentem, který byl vybrán formou náhodného výběru.

Dotazník byl vybrán, protože je to metoda, při které se získají informace od většího počtu respondentů a je anonymní. Rozhovor byl použit, protože získané informace budou zřetelnější, respondent bude mít více času na pochopení otázek a ujasnění si odpovědí, také mohou být položeny doplňující otázky.

Dotazník byl složen z 16 otázek a byly v nich obsaženy uzavřené i polouzavřené otázky. Dotazníky byly vyplňovány na základě dobrovolnosti respondentů. Ze 130 rozdaných dotazníků se jich vrátilo vyplněných 104. Návratnost dotazníků tedy byla 80%.

Pro rozhovor byli respondenti vybráni pomocí funkce náhodného výběru a pro porovnání byli respondenti rozděleni do dvou skupin. Skupiny byly rozděleny podle věku na skupinu, ve které byli respondenti ve věku 7 – 12 let a skupinu, ve které byli respondenti ve věku 13 - 18 let. Z každé skupiny byli formou náhodného výběru vybráni dva respondenti.

7. Cíle a hypotézy výzkumu

10.1. Cíle výzkumu

Téma bakalářské práce je Využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality.

Cíle výzkumu:

- 1) Zjistit jak děti a mládež tráví svůj volný čas
- 2) Zjistit jak se rodina podílí na správném trávení volného času dětí a mládeže.
- 3) Zjistit jaké volnočasové aktivity mají děti a mládež možnost navštěvovat v blízkosti svého bydliště.
- 4) Zjistit, zda děti a mládež vědí, jak správně trávit svůj volný čas.

10.2. Hypotézy výzkumu

Na základě cílů výzkumu byly stanoveny čtyři hypotézy (H1, H2, H3 a H4):

H1 Se vzrůstajícím věkem dětí a mládeže se zvyšuje pravděpodobnost špatného trávení volného času.

H2 Se snižujícím věkem dítěte rodina více ovlivňuje jeho trávení volného času.

H3 Ve větších městech je více možností, jak děti a mládež mohou trávit svůj volný čas.

H4 Se vzrůstajícím věkem dětí a mládež méně tráví svůj volný čas aktivním způsobem.

8. Metodika výzkumu

V bakalářské práci pro vyhodnocení praktické části byla použita kvantitativní výzkumná metoda dotazník a rozhovor. Dotazník byl určen pro děti a mládež ve věku od 7 do 18 let. Dotazník obsahoval otázky polootevřené i uzavřené.

Dotazník obsahoval celkem 16 otázek. Ze 130 rozdaných dotazníků se jich vrátilo 104. Návratnost dotazníku tedy byla 80%. Dotazník byl předložen dětem a mládeži navštěvující školní družinu, spadající pod 1. ZŠ Komenského náměstí Dobříš nebo Nízkoprahový klub Terén, také na Dobříši.

Rozhovor byl veden s respondenty, kteří byli vybráni formou náhodného výběru.

9. Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumného šetření se zúčastnily děti a mládež ve věku od 7 do 18 let navštěvující školní družinu spadající pod 1. ZŠ Komenského náměstí Dobříš nebo Nízkoprahový klub Terén, také na Dobříši. Celkový počet odpovídajících je 104. Na všechny otázky odpovídali respondenti písemně.

10. Dotazníky

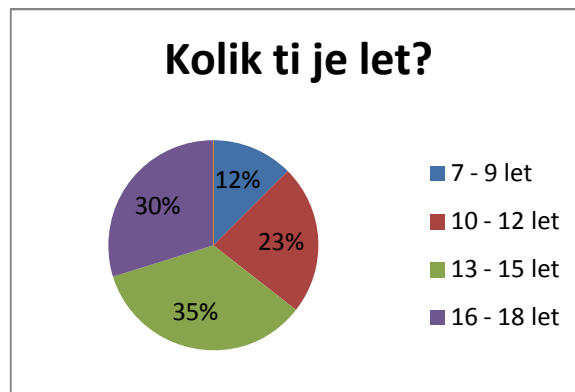
13.1. Zpracování a interpretace výsledků dotazníkové metody

Otázka č. 1: **Kolik ti je let?**

Tabulka č. 1:

Odpověď	Počet	%
7 – 9 let	13	13
10 – 12 let	24	23
13 – 15 let	36	35
16 – 18 let	31	30

Graf č. 1:

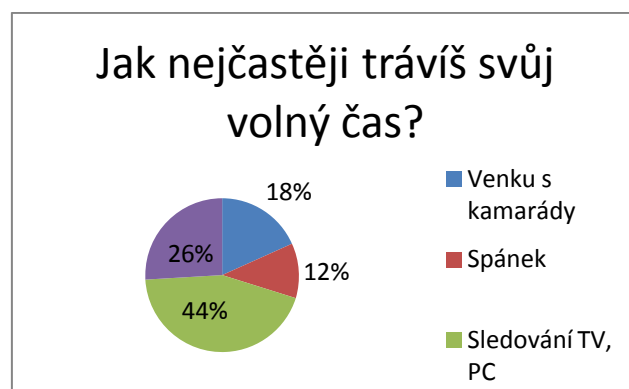
Tabulka a graf č. 1 informují o věku dotazovaných respondentů. Z grafu vyplývá, že 35% (36) respondentů bylo ve věku 13 – 15 let a 30% (31) respondentů bylo ve věku 16 – 18 let. 23% tedy 24 respondentů, bylo ve věku 10 – 12 let a nejméně tedy 13% (13) respondentů ve věku 7 – 9 let. Na tuto otázku odpovídalo 104 respondentů.

Otázka č. 2: **Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas?**

Tabulka č. 2:

Odpověď	Počet	%
Venku s kamarády	19	18
Spánek	12	12
Sledování TV, PC	46	44
Koníčky	27	26

Graf č. 2:

Tabulka a graf č. 2 informují o tom, jak děti a mládež nejčastěji tráví svůj volný čas. Z grafu je patrné, že 44% (46) respondentů nejčastěji tráví volný čas sledováním TV nebo PC, 26% (27) respondentů se ve svém volném čase věnuje nějakému koníčku,

18% (19) respondentů tráví svůj volný čas venku s kamarády a 12% (12) respondentů věnuje svůj volný čas spánku. Na tuto otázku odpovídalo 104 respondentů.

Otázka č. 3: Chodíš do nějakého kroužku?

Tabulka č. 3:

Odpověď	Počet	%
Ano	67	64
Ne	37	36

Graf č. 3:

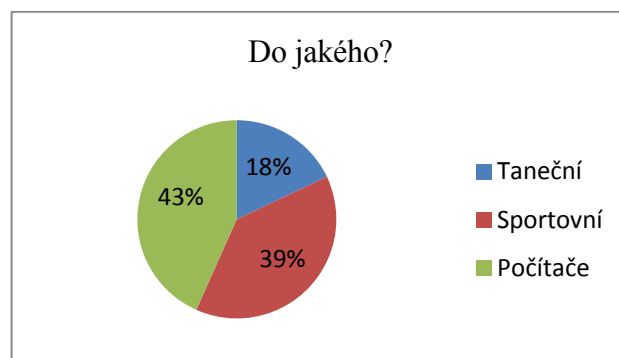
Tabulka a graf č. 3 informují o tom, zda oslovení respondenti chodí do nějakého kroužku. Z tabulky a grafu je patrné, že 64% (67) respondentů nějaký kroužek navštěvuje. 36% (37) respondentů do žádného kroužku nedochází. Na tuto otázku odpovídalo 104 respondentů.

Otázka č. 4: Do jakého?

Tabulka č. 4:

Odpověď	Počet	%
Taneční	12	18
Sportovní	26	39
Počítače	29	43

Graf č. 4:

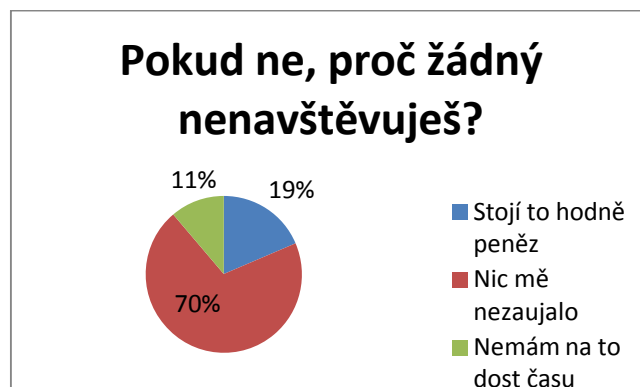
Tabulka a graf č. 4 informují o tom, do jakého kroužku dochází respondenti, kteří odpověděli kladně na předchozí otázku. 43% (29) respondentů navštěvuje kroužek zaměřený na počítače, 39% (26) respondentů navštěvuje kroužek se sportovní tematikou a 18% (12) respondentů chodí do tanečního kroužku. Tato otázka byla volná a byly vybrány tři nejčastější odpovědi. Na tuto otázku odpovídalo 67 respondentů.

Otázka č. 5: **Pokud ne, proč žádný nenavštěvuješ?**

Tabulka č. 5:

Odpověď	Počet	%
Stojí to hodně peněz	5	14
Nic mě nezaujalo	19	51
Nemám na to dost času	3	8

Graf č. 5:

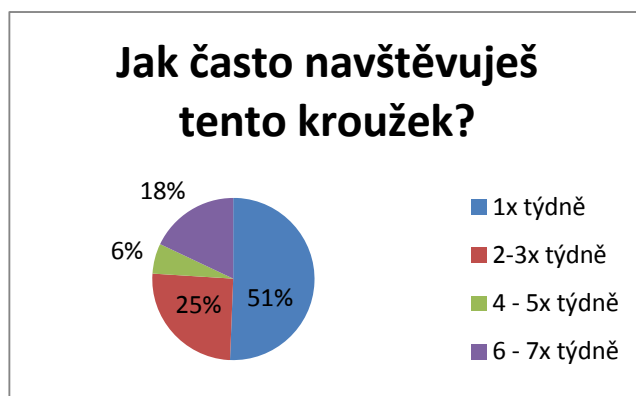
Tabulka a graf č. 5 informují o tom, proč respondenti, kteří na otázku č. 3 odpověděli negativně, proč žádný kroužek nenavštěvují. 51% (19) respondentů uvádí, že je z nabízených kroužků žádné nezaujalo, 14% (5) respondentů uvádí, jako důvod proč nenavštěvují žádný kroužek, finance a 8% (3) respondenti uvádějí, že na to nemají dost času. Odpovědi byly volné a byly vybrány tři nejčastější odpovědi. Na tuto otázku odpovídalo 27 respondentů.

Otázka č. 6: **Jak často navštěvuješ tento kroužek?**

Tabulka č. 6:

Odpověď	Počet	%
1x týdně	34	51
2-3x týdně	17	25
4 - 5x týdně	4	6
6 - 7x týdně	12	18

Graf č. 6:

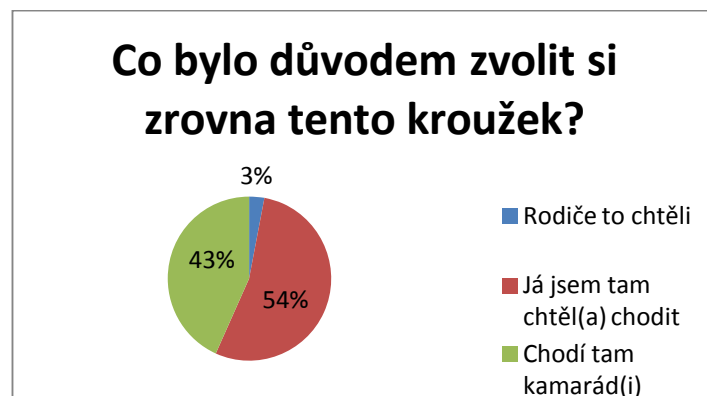
Tabulka a graf č. 6 navazují na otázku č. 3 a informují o tom, jak často respondenti navštěvují kroužek. 51% (34) respondentů navštěvuje kroužek 1x týdně, 25% (17) respondentů navštěvuje kroužek 2-3x týdně, 18% (12) respondentů navštěvuje kroužek 6-7x týdně a nejméně tedy 6% (4) respondentů navštěvuje kroužek 4-5x týdně. Na tuto otázku odpovídalo 67 respondentů.

Otázka č. 7: Co bylo důvodem zvolit si zrovna tento kroužek?

Tabulka č. 7:

Odpověď	Počet	%
Rodiče to chtěli	2	3
Já jsem tam chtěl(a) chodit	36	54
Chodí tam kamarád(i)	29	43

Graf č. 7:

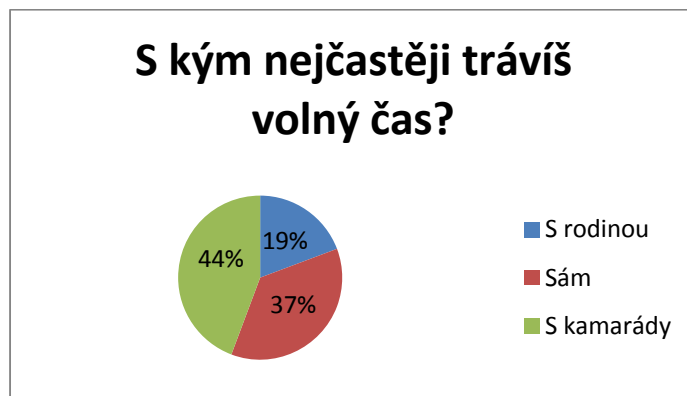
Tabulka a graf č. 7 informují o tom, jaký byl důvod ke zvolení konkrétního kroužku. 54% (36) respondentů uvádí jako důvod, že sami chtěli tento konkrétní kroužek navštěvovat, 43% (29) respondentů začalo navštěvovat kroužek, protože tam chodí jeho kamarádi a pouze 3% (2) respondentů uvádí jako důvod rozhodnutí rodičů. Na tuto otázku odpovídalo 67 respondentů.

Otázka č. 8: S kým nejčastěji trávíš volný čas?

Tabulka č. 8:

Odpověď	Počet	%
S rodinou	20	19
Sám	38	37
S kamarády	46	44

Graf č. 8:

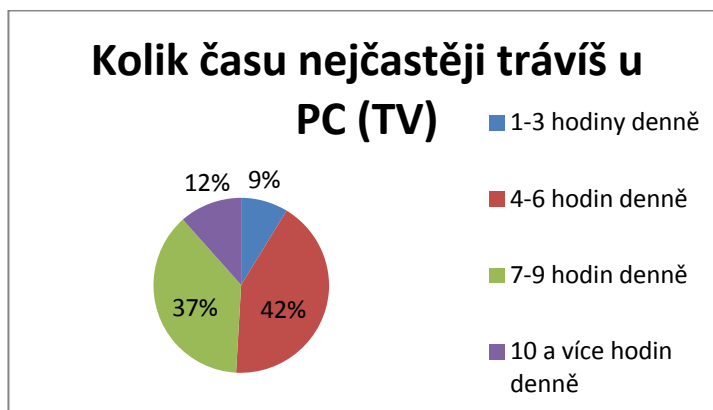
Tabulka a graf č. 8 informují o tom, s kým děti a mládež nejčastěji tráví svůj volný čas. 46 respondentů ze 104 tedy 44% tráví nejčastěji svůj volný čas s kamarády, 37% (38) respondentů tráví svůj volný čas sám. 19% (20) respondentů uvádí, že nejčastěji tráví volný čas se svou rodinou. Na tuto otázku odpovídalo 104 respondentů.

Otázka č. 9: **Kolik času nejčastěji trávíš u PC (TV)?**

Tabulka č. 9:

Odpověď	Počet	%
1-3 hodiny denně	9	9
4-6 hodin denně	44	42
7-9 hodin denně	39	38
10 a více hodin denně	12	12

Graf č. 9:

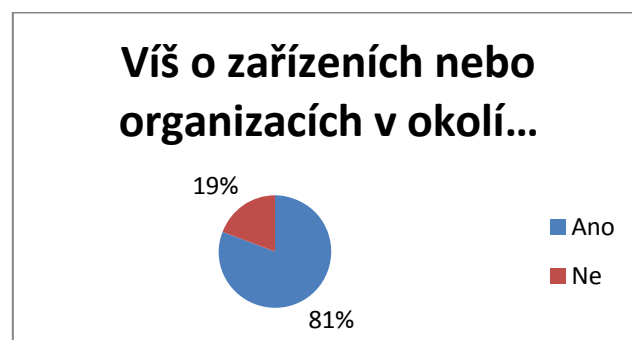
Tabulka a graf č. 9 informují o tom, kolik času nejčastěji tráví děti u PC nebo TV. Z grafu je patrné, že 42% (44) respondentů tráví 4-6 hodin denně u PC nebo TV, 37% (39) tráví 7-9 hodin denně u PC nebo TV. 10 a více hodin denně tráví 12 dětí ze 104, což je 12%. Nejméně tedy 9% (9) respondentů tráví u PC nebo TV 1-3 hodiny denně. Na tuto otázku odpovídalo 104 respondentů.

Otázka č. 10: **Víš o zařízeních nebo organizacích v okolí tvého bydliště, které nabízejí volnočasové aktivity?**

Tabulka č. 10:

Odpověď	Počet	%
Ano	84	81
Ne	20	19

Graf č. 10:

Tabulka a graf č. 10 byla zaměřena na informovanost dětí a mládeže o organizacích nebo zařízeních v okolí bydliště, které nabízejí volnočasové aktivity. Z grafu je patrné, že 81% tedy 84 dětí ze 104 vědí o těchto zařízeních nebo organizacích. Zbýlých 19% (20) o takovýchto organizacích nevědí. Na tuto otázku odpovídalo 104 respondentů.

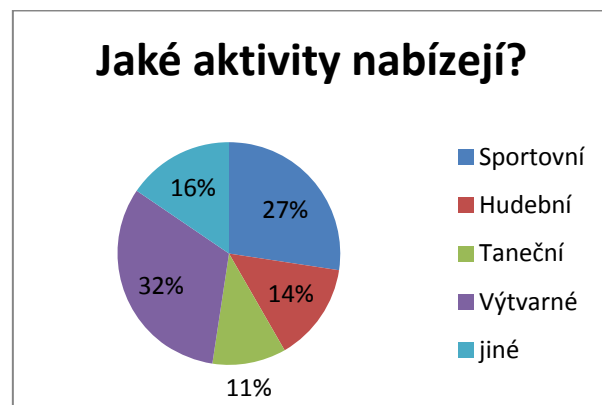

Otázka č. 11: **Jaké aktivity nabízejí?**

Tabulka č. 11:

Odpověď	Počet	%
Sportovní	23	27
Hudební	12	14
Taneční	9	11
Výtvarné	27	32
jiné	13	15

Graf č. 11:

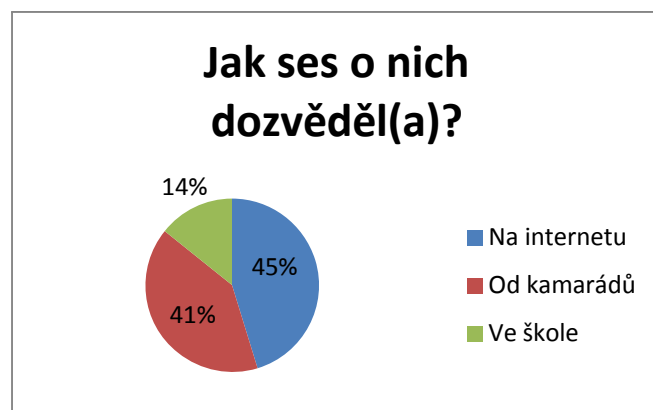
Tabulka a graf č. 11 informuje o tom, jaké aktivity organizace nebo zařízení v okolí bydliště dětí a mládeže nabízejí. 32% (27) zařízení nabízí výtvarné aktivity, 27% (23) nabízí sportovní aktivity, 14% (12) aktivity hudební, 11% (9) taneční aktivity a 16% (13) nabízí aktivity jiné. Na tuto otázku odpovídalo 84 respondentů.

Otázka č. 12: **Jak ses o nich dozvěděl(a)?**

Tabulka č. 12:

Odpověď	Počet	%
Na internetu	38	45
Od kamarádů	34	40
Ve škole	12	14

Graf č. 12:

Tabulka a graf č. 12 informují, Odkud nebo od koho se děti dozvěděli o těchto zařízeních a organizacích. Z grafu je patrné, že nejvíce tedy 45% (38) respondentů se o zařízení dozvědělo na internetu, 41% (34) zdá zařízení díky kamarádům a ve škole se o těchto zařízeních dozvědělo 14% (12) respondentů. Na tuto otázku odpovídalo 84 respondentů.

Otázka č. 13: **Navštěvuješ je?**

Tabulka č. 13:

Odpověď	Počet	%
Ano	36	43
Ne	48	57

Graf č. 13:

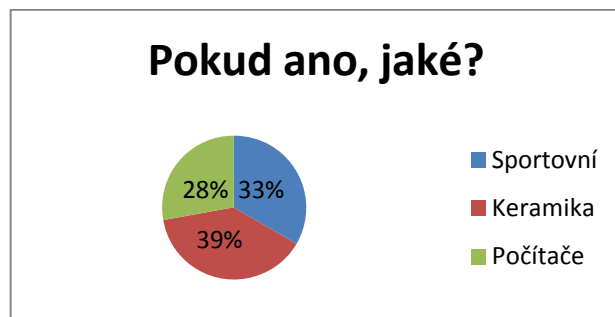
Tabulka a graf č. 13 informují o tom, zda děti a mládež tyto organizace a zařízení navštěvují, když o nich vědí. 57% (48) je i přesto nenavštěvuje a 43% (36) ano. Na tuto otázku odpovídalo 84 respondentů.

Otázka č. 14: **Pokud ano, jaké?**

Tabulka č. 14:

Odpověď	Počet	%
Sportovní	12	33
Keramika	14	39
Počítače	10	28

Graf č. 14:

Tabulka a graf č. 14 navazují na předchozí otázku a informují o tom, jaké kroužky v těchto organizacích a zařízeních děti a mládež navštěvují. 39% (14) respondentů navštěvuje keramický kroužek, 33% (12) navštěvuje sportovní kroužek a 28% (10) navštěvuje kroužek zaměřený na počítače. Odpovědi na tuto otázku byly volné a byly vybrány tři nejčastější odpovědi. Na tuto otázku odpovídalo 36 respondentů.

Otázka č. 15: **Pokud ne, zaujal tě nějaký, který bys případně navštěvoval(a)?**

Tabulka č. 15:

Odpověď	Počet	%
Ano	26	54
Ne	22	46

Graf č. 15:

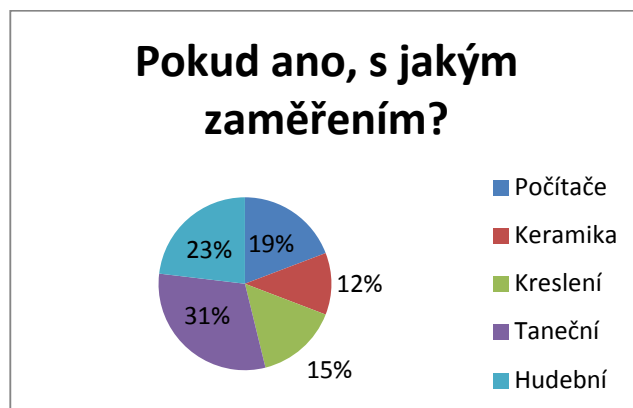
Otázka a graf č. 15 informují o tom, zda i přes to, že děti žádný z těchto kroužků nenavštěvují, zda je nějaký zaujal a případně jej navštěvoval(a). 54% (26) respondentů nějaký takový kroužek mají a 46% (22) respondentů žádný kroužek nezaujal, aby ho navštěvovali. Na tuto otázku odpovídalo 48 respondentů.

Otázka č. 16: **Pokud ano, s jakým zaměřením?**

Tabulka č. 16:

Odpověď	Počet	%
Počítače	5	14
Keramika	3	8
Kreslení	4	11
Taneční	8	22
Hudební	6	17

Graf č. 16:

Tabulka a graf č. 16 informují o tom, zda děti a mládež nějaký takový kroužek zaujal, tak s jakým zaměřením. Nejvíce, tedy 22% respondentů, zaujal kroužek taneční. 17% respondentů, zaujal kroužek hudební, 14% respondentů počítačový kroužek, 11% kroužek kreslení a nejméně respondentů, (8%) zaujal kroužek keramiky. Na tuto otázku odpovídalo 72 respondentů.

13.2. Vyhodnocení hypotéz na základě dotazníků

Cíle, které byly v tomto šetření stanoveny, jsou: zjistit jak děti a mládež tráví svůj volný čas; zjistit, zda se rodina podílí na správném trávení volného času dětí a mládeže; zjistit jaké volnočasové aktivity mají děti a mládež možnost navštěvovat v blízkosti svého bydliště a zjistit, zda děti a mládež vědí, jak správně trávit svůj volný čas.

Pro výzkum byla vybrána skupina dětí a mládeže ve věku od 7 – 18 let. Šetření proběhlo na základě dotazníků, na něž respondenti odpovídali písemnou formou.

H1 Se vzrůstajícím věkem dětí a mládeže se zvyšuje pravděpodobnost špatného trávení volného času. Pro vyhodnocení této hypotézy nám posloužil dotazník. Z výzkumného šetření vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věku 13 – 15 let (viz. graf č. 1). 44% respondentů tráví volný čas sledováním TV nebo na PC (viz. graf č. 2) 10 a více hodin u PC nebo TV tráví 12% respondentů (viz. graf č. 9). Z výzkumu tedy vyplývá, že věk není rozhodující. **H1 se nepotvrdila.**

H2 Se snižujícím věkem dítěte rodina více ovlivňuje jeho trávení volného času. Z výzkumného šetření vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věku 13 – 15 let (35%) a 16 – 18 let (30%) (viz. graf č. 1). 64% respondentů navštěvuje nějaký kroužek (viz. graf č. 3) a pouze u 3% (2) respondentů bylo důvodem pro zvolení určité kroužku, přání rodičů (viz. graf č. 7). 19% (20) respondentů nejčastěji tráví volný čas s rodinou (viz. graf č. 8). Z výzkumného šetření se tedy dá posuzovat, že se snižujícím věkem se nezvyšuje míra ovlivňování trávení volného času dětí a mládeže. **H2 se nepotvrdila.**

H3 Ve větších městech je více možností, jak děti a mládež mohou trávit svůj volný čas. 64% respondentů navštěvuje nějaký kroužek (viz. graf č. 3). 81% respondentů, zná nebo ví o organizacích nebo zařízeních, které nabízejí volnočasové aktivity v místě jeho bydliště (viz. graf č. 10). Z grafu č. 11 je patrné, že tyto organizace nebo zařízení nabízejí mnoho aktivit a z grafu č. 16 je zřejmé, že respondenti těchto aktivit využívají. Z výzkumu vyplývá, že je důležitější zaměření nabízených aktivit, než množství nabídek. **H3 se nepotvrdila.**

H4 Se vzrůstajícím věkem děti a mládež méně tráví svůj volný čas aktivním způsobem. Nejvíce respondentů bylo ve věku 13 – 15 let (35%) (viz. graf č. 1). 64% respondentů chodí do nějakého kroužku (viz. graf č. 2). Z respondentů, kteří navštěvují nějaký kroužek jich 18% navštěvuje kroužek taneční a 39% kroužek sportovní (viz. graf č. 4). Nedá se tedy říci, že se vzrůstajícím věkem děti a mládež tráví méně svůj volný čas aktivním způsobem. **H4 se nepotvrdila.**

11. Rozhovory

Do této bakalářské práce byl zvolen polostandardizovaný rozhovor, protože u tohoto typu rozhovoru jsou otázky předem připraveny, ale mohou se průběžně obměňovat podle situace a spolupráce respondenta. Cílem rozhovoru bylo potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy a rozhovor byl veden s respondenty, kteří byli vybráni formou náhodného výběru.

Pro porovnání byli respondenti rozděleni do dvou věkových skupin od 7 - 12 let a od 13 – 18 let. Respondenti byli vybráni formou náhodného výběru, vždy dva z každé věkové skupiny. Respondenti byli osloveni, bylo jim vysvětleno, že informace, které poskytnou, jsou důvěrné a budou uvedeny pouze v této bakalářské práci. Respondenti požádali o uvedení pouze křestního jména.

Respondent z věkové skupiny 7 - 12 let byl formou náhodného výběru vybrán chlapec, Jakub, 11 let.

Rozhovor s Jakubem:

1. Jaké zařízení nebo instituci, které nabízí volnočasové aktivity, navštěvuješ?

2x týdně chodím do školní družiny a 3x týdně mám trénink florbalu – je to školní kroužek.

2. Mimo školní kroužek, tedy žádné zařízení nebo instituci nenavštěvuješ. Znáš nebo víš, zda je v okolí tvého bydliště nějaké a jaké aktivity nabízí?

Vím, že u nás ve městě je Sokol, tam ale nechodím. A pak vím, že tu také máme nízkoprahové zařízení, kam bych docela rád chodil, ale může se tam až od 15 let. Až mi bude 15, tak tam určitě budu chodit.

3. Proč tě zaujal zrovna nízkoprahový klub?

Starší kamarád mi o tom vyprávěl. On tam chodí a pořádají různé akce, výlety, dívají se na filmy.

4. Kdo rozhodl, že budeš chodit zrovna na florbal?

Částečně rodiče a částečně já. Rodičům se nelíbilo, že trávím většinu volného času doma u počítače. Musel jsem si tedy vybrat nějaký kroužek, na který budu chodit. Florbal mě baví, takže jsem si vybral florbal a tělocvičnu mám kousek od domu, takže nemusím docházet někam přes celé město.

5. Jak jsi tedy dříve trávil svůj volný čas?

Než jsem začal chodit na florbal, tak hned, jak jsem přišel ze školy domů, jsem zapínal počítač a byl jsem na něm skoro celý den. Hrál jsem různé hry a ven jsem chodil, jen když jsem opravdu musel nebo mi rodiče „vyhrožovali“, že budu mít zakázaný počítač, jestli u něj budu sedět celý den.

6. Víš, jak správně trávit volný čas?

Ve škole jsme měli hodně přednášek a i o hodinách probíráme, že bychom měli volný čas trávit sportem nebo třeba koníčkem. Vždy nám učitelé říkají, ať volný čas netrávíme u počítače nebo televize, ale občas to nejde jinak. Třeba když je špatné počasí, tak ven nechodím a sedím u počítače a hraju hry.

Respondent z věkové skupiny 13 – 18 let byl formou náhodného výběru vybrán chlapec, Roman, 16 let.

Rozhovor s Romanem:

1. Jaké zařízení nebo instituci, které nabízí volnočasové aktivity, navštěvuješ?

Dříve jsem chodil na fotbal, ale teď už mi kvůli škole nezbyvá tolik času, abych mohl chodit na tréninky, tak jsem tam přestal chodit. Od září, jsem začal chodit do Nizkoprahového zařízení Terén.

2. Jak ses o Terénu dozvěděl?

Ve škole jsme měli o hodině občanské výchovy přednášku o možnostech, jak trávit volný čas a pracovníci tohoto klubu, přišli do školy a o klubu nám vyprávěli.

3. Jaké činnosti v klubu děláte?

Hodně se mi líbí, že je vše dobrovolné. Mohu tam chodit, kdy chci, na jak dlouho chci. Můžu se aktivít, které klub pořádá zúčastnit, ale také nemusím, podle toho, jak chci. V klubu máme různé přednášky na témata, která si vybereme ale i na určená pracovníky. Díváme se na filmy, které s tím tématem souvisí, jezdíme na výlety ale třeba i na prodloužené víkendy. A nejvíc se mi asi líbí, když spíme na klubu.

4. Znáš ještě další zařízení v okolí tvého bydliště?

Moc se o to nezajímám, takže nevím. Vím jenom, že je u nás ve městě hodně kroužků zaměřené na sportovní tematiku. Máme tu kroužky fotbalu, florbalu, basketbalu, házené ale třeba i různé taneční kroužky apod.

5. Když jsi byl mladší, ovlivňovali rodiče tvůj volný čas?

Když jsem byl mladší, tak mě rodiče přihlašovali hodně do kroužků. Ale vždy nechali na mě, abych si vybral, do jakého kroužku budu chodit. Nikdy mě ne-
nutili navštěvovat, kroužek, do kterého bych třeba nechtěl chodit.

6. Víš, jak správně trávit volný čas?

Samozřejmě, že teoretické znalosti, jak bych měl trávit správně volný čas mám. Probírali jsme to ve škole. Ve volném čase, bychom se měli věnovat činností protikladným, které děláme většinu dne. Takže když já jsem většinu dne ve škole a sedím tam spíše pasivně, tak ve volném čase, bych měl zas dělat nějakou aktivní činnost. Dříve jsem chodil na fotbal, ten už teď kvůli nedostatku času nenavštěvuji ale i tak si občas chodíme s klukama jenom tak zahrát.

Respondent z věkové skupiny 7 – 12 let byl vybrán chlapec, Lukáš 9 let

Rozhovor s Lukášem:

1. Jaké zařízení nebo instituci, které nabízí volnočasové aktivity, navštěvuješ?

Pravidelně chodím na házenou a florbal do Sokola.

2. Jak často na ně chodíš?

Na florbal chodím 2x týdně a na házenou, když mám čas nebo když se nás se-
jde víc a předem se domluvíme.

3. Ovlivňují tvoji rodiče, jak budeš trávit volný čas?

Neovlivňují. Házenou a florbal jsem si vybral sám, protože mě tyto sporty baví a chtěl jsem na ně chodit. Rodiče pouze hlídají přes týden, abych nebyl venku dlouho a na počítač můžu také až potom, co mám hotovo všechno do školy a umím všechno na testy. O víkendu mohu být venku déle, ale musí vědět, kde jsem a s kým jsem a pokud vím, že se opozdím, musím to hned zavolat.

4. Znáš nějaká další zařízení nebo instituci, kromě Sokola, která nabízí volnočasové aktivity ve tvém okolí?

Vím, že jsou různé kroužky, ale ty jsou součástí školy. Jinak o ničem dalším nevím.

5. Víš, jaké je správné trávení volného času?

Určitě není dobré hned, jak přijdu ze školy, sednout si k počítači a být u něj až do večera. Já mohu jít na počítač, až když si splním povinnosti do školy, ale mám několik kamarádů, kteří sedají k počítači, hned co přijdou domů. Ale jak je správné trávit volný čas nevím, asi sportem.

Respondent z věkové skupiny 13 – 18 let, byla vybrána dívka, Katka 17 let.

Rozhovor s Katkou:

1. Jaké zařízení nebo instituci, které nabízí volnočasové aktivity, navštěvuješ?

Chodím do nízkoprahového zařízení Terén. 2x týdně chodím na tréninky aerobiku a asi 2x do měsíce chodím do Sokola na Rope skipping.

2. Rope skipping? Co to je?

Je to rytmické cvičení se švihadly, které je v Sokole 2x týdně. V neděli jsou hodiny s hudebním doprovodem a jsou určeny spíše pro pokročilejší, protože jsou

ty hodiny náročnější. V pondělí jsou hodiny zaměřeny na kondiční rytmické cvičení se švihadly. Chodím tam, protože to je dobré odreagování a také to pomáhá ke zpevnění celého těla.

3. Jak často chodíš do nízkoprahového zařízení Terén a jak ses o něm dozvěděla?

Kamarádka tam chodí a říkala mi, že je to tam dobré. Začala jsem tam tedy také chodit, ze začátku jsem tam chodila, tak jednou za měsíc a teď tam jdu často rovnou ze školy, pokud nemám trénink aerobiku, nebo se nemusím učit do školy. Je to dobré vyplnění volného času, případně mi vedoucí pomohou s úkolem do školy, pokud potřebuji poradit a líbí se mi program, který je každý den jiný.

4. Znáš nějaká další zařízení nebo instituce, které nabízejí volnočasové aktivity?

Konkrétně asi nevím, ale vím, že v našem městě nebo celkově v okolí je hodně kroužků a činností zaměřené na sport. Což vítám, protože je to přínosnější než kroužek například počítačů, u kterých děti tráví i tak dost času.

5. Když jsi byla mladší, ovlivňovali rodiče, jak budeš trávit volný čas?

Já jsem už od 7 let chodila na aerobik a vybrala jsem si to sama. Takže se nedá říci, že by rodiče ovlivňovali, jak budu trávit volný čas ale samozřejmě, kdybych nechodila na aerobik, který mi zabíral dost volného času, určitě by se snažili najít mi nějaký kroužek, který by mě zaměstnal a hlavně bavil.

6. Víš, jak bys správně měla trávit volný čas?

Vím. Jelikož jsem celý den ve škole, kde pasivně sedím, měla bych tedy ve volném čase provozovat aktivitu aktivnějšího rázu. Vzhledem k tomu, že skoro 10 let se věnuji aerobiku, myslím, že je to v pořádku.

14.1. Vyhodnocení rozhovoru

Cílem rozhovoru bylo potvrdit nebo vyvrátit hypotézy.

H1 Se vzrůstajícím věkem dětí a mládeže se zvyšuje pravděpodobnost špatného trávení volného času. Z rozhovoru je patrné, že nejvíce záleží na osobnosti jednotlivých dětí. Z rozhovoru s Jakubem je patrné, že v nižším věku, trávil svůj volný čas spíše na počítači a nyní se věnuje sportu. Roman se zas věnoval fotbalu, který ale kvůli nedostatku času musel přestat navštěvovat. Lukáš pravidelně chodí na florbal a házenou. Katka zas od 7 let chodí na aerobik. Z tohoto výzkumného vzorku, je patrné, záleží na koníčcích a zájmech každého dítěte. Dá se tedy říci, že **H1 se nepotvrdila**.

H2 Se snižujícím věkem dítěte rodina více ovlivňuje jeho trávení volného času. Na základě rozhovoru je patrné, že Jakub byl „donucen“ začít chodit na kroužek podle svého výběru, aby netrávil většinu volného času u počítače. Dá se tedy říci, že rodina ovlivnila jeho trávení volného času. Roman zas chodí do Nízkoprahového zařízení na základě svého rozhodnutí. Lukáš zas může na počítač, až když má hotové povinnosti do školy. Katka si vybrala aerobik na základě svého uvážení. Vzhledem k věku respondentů se tedy dá říci, že **H2 se potvrdila**.

H3 Ve větších městech je více možností, jak děti a mládež mohou trávit svůj volný čas. Ze sdělení všech respondentů, je patrné, že v jejich okolí bydliště je mnoho kroužků a možností, jak trávit volný čas. Je jen na uvážení a zájmech, každého dítěte, jakými činnostmi chce svůj volný čas trávit. Nedá se tedy říci, že čím je větší město, tím je více možností. Důležitější je spíše zaměření, těchto činností. **H3 se nepotvrdila**.

H4 Se vzrůstajícím věkem dětí a mládež méně tráví svůj volný čas aktivním způsobem. Všichni čtyři respondenti, tráví nebo trávili svůj volný čas aktivním způsobem. Z rozhovorů je také patrné, že všichni mají znalosti o správném trávení volného času a s přihlédnutím na okolnosti se to snaží dodržovat. **H4 se tedy nepotvrdila**.

Shrnutí, vlastní postoje

Při zpracovávání praktické části své bakalářské práce, jsem byla příjemně překvapena odpověďmi, které se mi dostaly z dotazníků nebo rozhovorů. Vzhledem k dnešní době a tomu, že čím dál tím více dětí a mládeže tráví svůj volný čas doma u počítače nebo televize, jsem očekávala jiný, horší, výsledek.

Pro sběr dat pro dotazníky a poté i pro rozhovory jsem měla velmi dobré podmínky. S personálem školní družiny, spadají k 1. ZŠ Dobříš, Komenského náměstí a Nízko-
prahového zařízení Terén, také na Dobříši jsem měla velmi dobré zkušenosti. Vyšli mi vstříc a umožnili mi, abych dětem předala své dotazníky a následně s dalšími čtyřmi, kteří byli vybráni formou náhodného výběru, provedla rozhovor.

Dohromady jsem donesla do těchto dvou zařízení 130 dotazníků a velmi mě potěšilo, že návratnost byla 80%. Při rozhovorech, byli respondenti velmi ochotní, odpovídali pravdivě a někdy i velmi osobně.

Rozhovory jsem vedla s respondenty v jiné místnosti, než ve které se nacházely ostatní děti. Bylo to z důvodu většího soukromí ale i proto, aby respondenti měli pocit jistoty a mohli se více otevřít, při svých odpovědích. Předem byli upozorněni, že vše co mi sdělí, bude použito pouze pro účely této bakalářské práce a nebude uvedeno nic, s čím by nesouhlasili.

Z odpovědí mě velmi potěšilo, že v okolí bydliště respondentů, tedy ve městě Dobříš a okolí je dětem a mládeži nabízeno mnoho zájmových kroužků a volnočasových aktivit. Velké procento těchto aktivit je sportovních a jak je vidět i z odpovědí respondentů, tak to děti vítají a do kroužků chodí rádi.

Podle mého názoru, je velmi důležité sledovat volný čas dětí a mládeže a snažit se předejít domu, aby tyto děti stali „závislými“ na počítači. Velmi oceňuji činnost města Dobříše, že podporují sportovní aktivity dětí a umožňují, aby si každý mohl vybrat z nepřeberného množství zaměření. Je tedy jen na každém dítěti, jaké si vybere.

Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části je vysvětleno a popsáno, co je to volný čas, co je výchova mimo vyučování, co vše působí na děti a mládež a ovlivňuje je tak i do dalšího života.

Dále je popsáno, jaké funkce má volný čas, jsou popsány sociálně – patologické jevy a jednotlivá zařízení pro výchovu mimo vyučování. Teoretická část se také zabývá preventivně výchovnou péčí.

V praktické části bylo použito metody rozhovoru a dotazníkového šetření. Výsledky šetření jsou zpracovány na základě vyplněných dotazníků a rozhovorů.

Dotazník obsahoval 16 otázek týkajících se trávení volného času dětí a mládeže, jakým způsobem děti a mládež tráví volný čas, jak ovlivňuje jejich volný čas rodina, jaké aktivity je možné navštěvovat v místě jejich bydliště a zda, děti a mládež ví, jak správně trávit volný čas.

Dotazník byl předložen dětem a mládeži ve věku 7 – 18 let, kteří navštěvují školní družinu, spadající pod 1. ZŠ Dobříš, Komenského náměstí nebo Nízkoprahový klub Terén, také na Dobříši. Vyplnění dotazníku bylo dobrovolné a anonymní.

Dotazník vyplnilo 104 respondentů. Nejvíce respondentů bylo ve věku 13 – 15 let. Nejvíce dotázaných dětí a mládeže navštěvuje sportovní kroužky. Nejvíce respondentů tráví volný čas s kamarády a nejméně respondentů navštěvuje nějaký kroužek, jen proto, že to bylo přání rodičů. Na základě tohoto dotazníku se nepotvrdily žádné hypotézy.

Další výsledky pak byly zpracovány na základě rozhovorů. Rozhovor byl zvolen polostrukturovaný, z důvodu možnosti upravovat otázky na základě rozhovoru s respondenty a jejich spolupráce. Cílem rozhovoru bylo potvrdit nebo vyvrátit hypotézy.

Respondenti byli zvoleni formou náhodného výběru, pro porovnání byli respondenti rozděleni do dvou skupin a to, do skupiny od 7 - 12 let a do skupiny 13 - 18 let, z každé skupiny byli vybráni dva respondenti. Na základě informací získaných z těchto rozhovorů byla potvrzena jedna hypotéza a to, že se snižujícím věkem dítěte rodina více ovlivňuje jeho trávení volného času.

Pokud porovnáám teoretické možnosti s praxí, nelze opomenout, že každé dítě nebo mladistvý je jedinečný a každý má jiné zájmy nebo potřeby. Důležitou úlohu sehrává i informovanost o nabízených aktivitách a velké procento dětí, také uvádělo, že určitý kroužek navštěvuje proto, že do něj chodí jeho kamarád.

Domnívám se, že cíl, který jsem si na začátku stanovila, se podařilo splnit. Pomocí rozhovorů a dotazníků se mi dostaly do rukou výpovědi o způsobu trávení volného času dětí a mládeže, o nabízených aktivitách, které mohou děti a mládež využívat a o ovlivňování trávení volného času rodiči. Ukázalo se, že rodiče i když, mnohdy nemají tolik času, aby mohli trávit volný čas s dětmi, stále kontrolují, jak jejich děti tráví volný čas a snaží se, aby děti trávili volný čas smysluplně.

Domnívám se, že by se měla stále věnovat pozornost tomu, jak děti tráví svůj volný čas a nabízet jim takové činnosti, které je zaujmou, aby trávili méně času u počítače nebo televize. Pozitivní je, že z dotazníkového šetření i rozhovorů je patrné, že dětem je nabízeno mnoho sportovních a pohybových aktivit a děti tyto nabídky využívají.

Seznam literatury

- HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Budka, 1994. ISBN 978-80-7367-569-1
- HELUS, Z. *Psychologie*. Praha: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-876-2
- KALINA, K. a kolektiv: *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1411-0
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Základy speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2003
- KRAUS, B.: *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3
- MARTÍNEK, Z.: *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5
- MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A.: *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-7367-825-8
- PÁVKOVÁ, J. a kol.: *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6
- POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J., TOMKO, A. *Patologické závislosti*. Ústav psychologického poradenství a diagnostiky. Brno: 2002
- PRESL, J. *Drogová závislost*. Praha: Informační bulletin, 1987
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-262-0403-9
- REUYSOVÁ, E.: *Jak s dětmi trávit volný čas*. Praha: Potrál, 2000. ISBN 80-7178-412-5
- WYCKOFF, J. *Výchova bez křiku a pohlavků*. Praha: Mladá Fronta, 2004. ISBN 80-2041-193-3

Příloha

Dotazník – Využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality

Ahoj,

jmenuji se Markéta Spálenková a jsem studentka 2. ročníku Univerzity Karlovy, Husitsko teologické fakulty oboru sociální pedagogika. Ráda bych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma: „Využití volného času dětí a mládeže jako prevence kriminality.“

Dotazník je zcela anonymní a jeho vyplnění je dobrovolné, veškerá získaná data budou použita výhradně ke zpracování bakalářské práce.

Za ochotu a Váš cenný čas předem děkuji.

Markéta Spálenková, Dis.

1. Kolik ti je let?

- a) 7 – 9 let
- b) 10 – 12 let
- c) 13 – 15 let
- d) 16 – 18 let

2. Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas?

- a) Venku s kamarády
- b) Spánek
- c) Sledování TV, PC
- d) Koníčky
- e) jiné

3. Chodíš do nějakého kroužku?

- a) Ano
- b) Ne

4. Do jakého?

.....

5. Pokud ne, proč žádný nenavštěvuješ?

.....

6. Jak často navštěvuješ tento kroužek?

- a) 1x týdně
- b) 2-3x týdně
- c) 4-5x týdně
- d) 6-7x týdně

7. Co bylo důvodem zvolit si zrovna tento kroužek?

- a) Rodiče to chtěli
- b) Já jsem tam chtěl(a) chodit
- c) Chodí tam kamarád(i)
- d) Jiné

8. S kým nejčastěji trávíš volný čas?

- a) S rodinou
- b) Sám
- c) S kamarády

9. Kolik času nejčastěji trávíš u PC (TV)?

- a) 1-3 hodiny denně
- b) 4-6 hodin denně
- c) 7-9 hodin denně
- d) 10 a více hodin denně

10. Víš o zařízeních nebo organizacích v okolí tvého bydliště, které nabízejí volnočasové aktivity?

- a) Ano
- b) Ne

11. Jaké aktivity nabízejí?

- a) Sportovní
- b) Hudební
- c) Taneční
- d) Výtvarné
- e) Jiné

12. Jak ses o nich dozvěděl(a)?

- a) Na internetu
- b) Od kamarádů
- c) Ve škole
- d) Jiné

13. Navštěvuješ je?

- a) Ano
- b) Ne

14. Pokud ano, jaké?

.....

15. Pokud ne, zaujal tě nějaký, který bys případně navštěvoval(a)?

- a) Ano
- b) Ne

16. Pokud ano s jakým zaměřením?

.....